

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพการของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีชีวิตของประชาชนอย่างมาก โดยเฉพาะการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีการเร่งรัดให้เกิดการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการสาธารณะของรัฐเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ในการกระจายอำนาจการบริหารงานของรัฐไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณและอัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ในอนาคตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้น รวมทั้งมีการกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามกันไปด้วย

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณและอัตรากำลังจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนให้ชัดเจน มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมีความครอบคลุมภารกิจการพัฒนาในทุกๆด้าน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถบริหารงานในความรับผิดชอบตามที่ราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนมาให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานหรือโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทิศทางที่สอดคล้องและช่วยสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาหรือความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในช่วงเดียวกันด้วย

หลักการสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะหากไม่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนแล้ว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ไปเรื่อยๆเมื่อมีปัญหาหรือความต้องการอะไรเกิดขึ้นก็กำหนดแนวทางดำเนินการเป็นเรื่อยๆไป ซึ่งนอกจากจะต้องแก้ไขปัญหอย่างซ้ำซ้อนและไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ยังอาจมีผลกระทบให้เกิดความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นจนเกินศักยภาพขององค์กรส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถแก้ไขได้ ดังนั้นจึงขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะในช่วงแผน 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะได้กำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและศักยภาพของตนเองอย่างเป็นระบบ ซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในอนาคตอันใกล้นี้อีกทางหนึ่งด้วย

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป ซึ่งการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรในแผนพัฒนาฉบับนี้ได้เน้นถึงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตร การเพิ่มบทบาทของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคเกษตร ตลอดจนเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันเกษตรกรโดยการปรับปรุงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะและวิสัยทัศน์ทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและบุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร โดยมุ่งหวังที่จะให้เกษตรกรได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด ซึ่งได้ทำการรวบรวมโดยใช้ชื่อว่า “แนวทางพัฒนาการเกษตร” ซึ่งแนว

ทางพัฒนาการเกษตรนี้ได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้พิจารณาให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาการเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยการสนับสนุนงบประมาณตามแผนงาน โครงการที่เกษตรกรในพื้นที่ที่มีปัญหาด้านการผลิตและการตลาดพร้อมทั้งขอรับการสนับสนุนและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้เห็นเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุนี้จึงน่าที่จะทำการศึกษานำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่และคาดว่าจะจะเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษานำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์แก่เกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผลงานที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทางด้านการเกษตร อีกทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมของหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

สมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ต้องการศึกษาดังการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้นที่ 5 จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาหาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้าน

เศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม ที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรของการวิจัย

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ชั้นที่ 5 ภายในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมดจำนวน 168 คน

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- อายุ
- เพศ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพสมรส
- อาชีพ

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

- รายได้ทั้งหมดของครอบครัว

ปัจจัยทางด้านสังคม

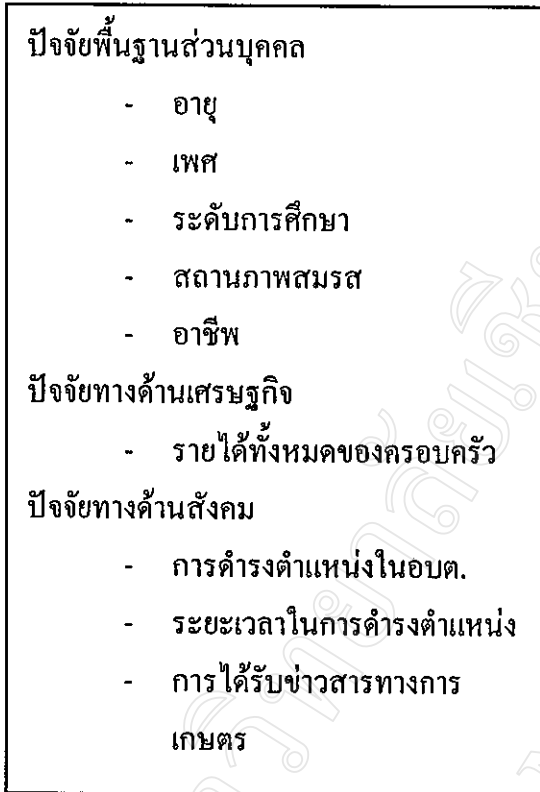
- การดำรงตำแหน่งในอบต.
- ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
- การได้รับข่าวสารทางการเกษตร

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

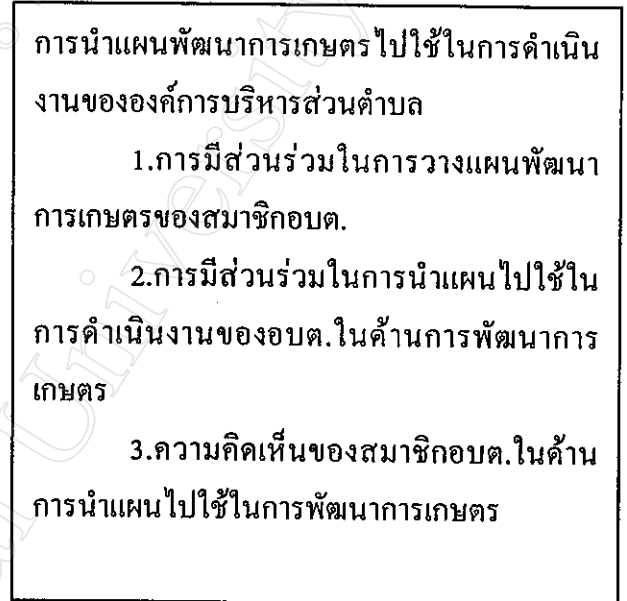
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
2. การมีส่วนร่วมในการนำแผนไปใช้ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาการเกษตร
3. ความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการนำแผนไปใช้ในการพัฒนาการเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงาน หมายถึง การบริหาร การจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์แก่เกษตรกรภายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

อบต. หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่

อบต.ชั้นที่ 1 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ 20 ล้านบาทขึ้นไป

อบต.ชั้นที่ 2 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ระหว่าง 10 – 20 ล้านบาท

อบต.ชั้นที่ 3 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ระหว่าง 6 – 12 ล้านบาท

อบต.ชั้นที่ 4 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ระหว่าง 3 – 6 ล้านบาท

อบต.ชั้นที่ 5 คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่ำกว่า 3 ล้านบาท

อบต.ชั้นที่ 5 หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในเขตพื้นที่ชนบทและประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร

สมาชิกอบต. หมายถึง ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรแต่ละหมู่บ้านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน การตัดสินใจดำเนินการ การติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมอาจเป็นการเข้าร่วมเองโดยตรง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วม อาจอยู่ในฐานะผู้กระทำการ(Actor) อยู่ในฐานะผู้รับประโยชน์(Beneficiary)

พื้นที่ หมายถึง เขตความรับผิดชอบของ อบต. แต่ละแห่งในเขตตำบลที่ไม่อยู่ในเขตของเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แผนพัฒนาการเกษตร หมายถึง เอกสารซึ่งทางสำนักงานเกษตรจังหวัดได้จัดขึ้น ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ทำการรวบรวมโดยใช้ชื่อว่า “แนวทางในการพัฒนาการเกษตร” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตร

อายุ หมายถึง อายุเต็มของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในปีที่สำรวจ

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการศึกษา

รายได้ทั้งหมดของครอบครัว หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครอบครัวสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมทั้งรายได้ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร

การดำรงตำแหน่งในอบต. หมายถึง ตำแหน่งที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้แก่ สมาชิกอบต. ประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการ ประธานกรรมการบริหาร และกรรมการบริหาร

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง หมายถึง จำนวนปีที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้เริ่มดำรงตำแหน่งจนถึงปัจจุบัน

การได้รับข่าวสารทางการเกษตร หมายถึง การที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรจาก วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารอื่นๆโดยนับจำนวนครั้งในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่ครองสภาพ โสด ม่าย หรือมีคู่ครองที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

อาชีพ หมายถึง การทำมาหาเลี้ยงชีพทางการเกษตรและอาชีพอื่นๆ เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง ทำงานเอกชน ข้าราชการบำนาญ เป็นต้น